

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1
Tel./fax: 286 840 129
E-mail: paulina.tabery@soc.cas.cz

Názory obyvatel ČR na Lisabonskou smlouvu

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-03</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. 3. – 9. 3. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1139</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.131, PM.132, PM.133, PM.147a, PM.148</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>7. dubna 2009</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Paulína Tabery</i>

Na začátku března 2009 byly do pravidelného výzkumu veřejného mínění Naše společnost opakovaně zařazeny otázky týkající se Lisabonské smlouvy. V bloku věnovaném tomuto tématu bylo zjišťováno, zda lidé vědí, co pojem Lisabonská smlouva označuje, jak hodnotí svou informovanost o tomto tématu a nakolik se o dění ohledně smlouvy zajímají. Také bylo zkoumáno, zda by Lisabonská smlouva měla či neměla být schválena a jak by se podle názoru veřejnosti jejím přijetím změnilo postavení České republiky v rámci Evropské unie.

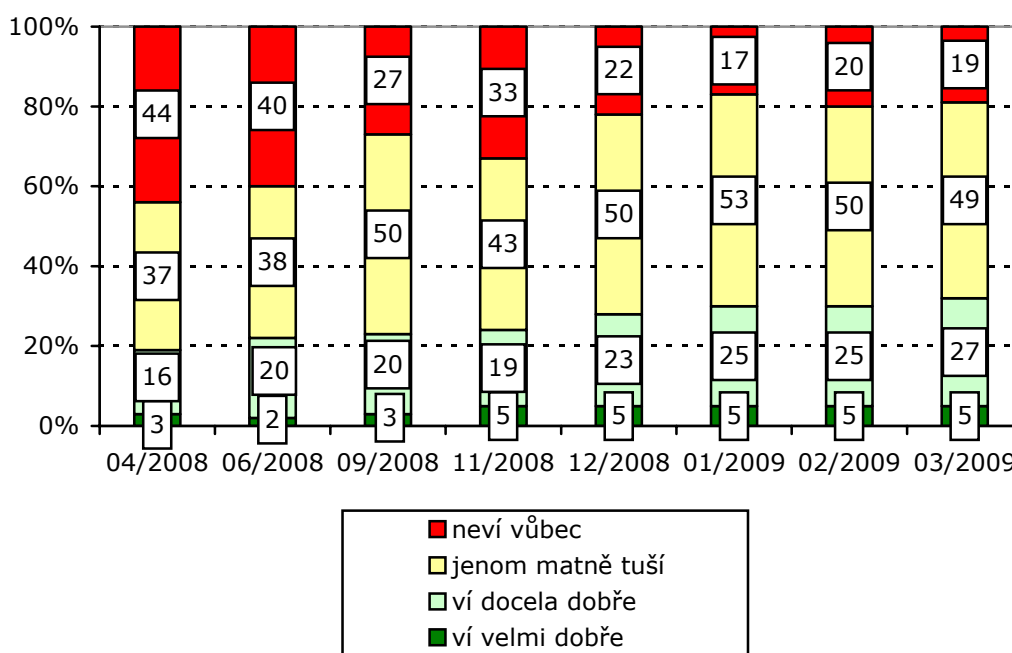
Znalost pojmu Lisabonská smlouva deklaruje necelá třetina občanů (32 %), přičemž 5 % hodnotí své povědomí o tomto termínu jako velmi dobré. Zhruba polovina (49 %) populace starší 15 let má velmi povrchní povědomí o tom, co pojem Lisabonská smlouva označuje, a přibližně pětina (19 %) vůbec neví, co tento termín znamená.¹

¹ Znění otázky: „V poslední době lze v diskusi o Evropské unii zaznamenat pojem „Lisabonská smlouva“. Víte, co tento pojem označuje?“ Varianty odpovědí: víte to velmi dobře, víte to docela dobře, jenom matně tušíte, nevíte vůbec, co označuje.

Z časového srovnání vyplývá, že pozvolný nárůst znalosti pojmu Lisabonská smlouva od dubna 2008 se v posledních třech měsících již neprojevuje. Od ledna 2009 se podíl těch, kteří deklarují, že vědí, co je Lisabonská smlouva, ustálil na necelé třetině, zhruba poloviční podíl občanů má poměrně nejasnou představu, co smlouva znamená, a pětina obyvatel vůbec neví, co daný termín označuje. Povědomí o pojmu Lisabonská smlouva v současné době lze tedy celkově označit za nepříliš vysoké (viz graf 1).

Graf 1. Povědomí lidí o tom, co označuje pojem Lisabonská smlouva

Co se týče rozdílů ve znalosti termínu Lisabonská smlouva, vyšší povědomí o ní deklarují muži (38 % muži : 26 % ženy) a lidé označující svou životní úroveň za dobrou (45 % dobrá životní úroveň : 24 % ani dobrá, ani špatná životní úroveň : 21 % špatná životní úroveň). V souvislosti s věkem se projevuje jedna významnější odlišnost, a to u věkové skupiny 15 – 19 let, u které se ve srovnání s ostatními výrazně častěji objevuje úplná neznalost zkoumaného pojmu.

Určující sociodemografickou charakteristikou, u které se systematicky projevují rozdíly v povědomí o smlouvě, je vzdělání. S vyšším dosaženým vzděláním výrazně přibývá těch, kteří vědí, co termín Lisabonská smlouva znamená.

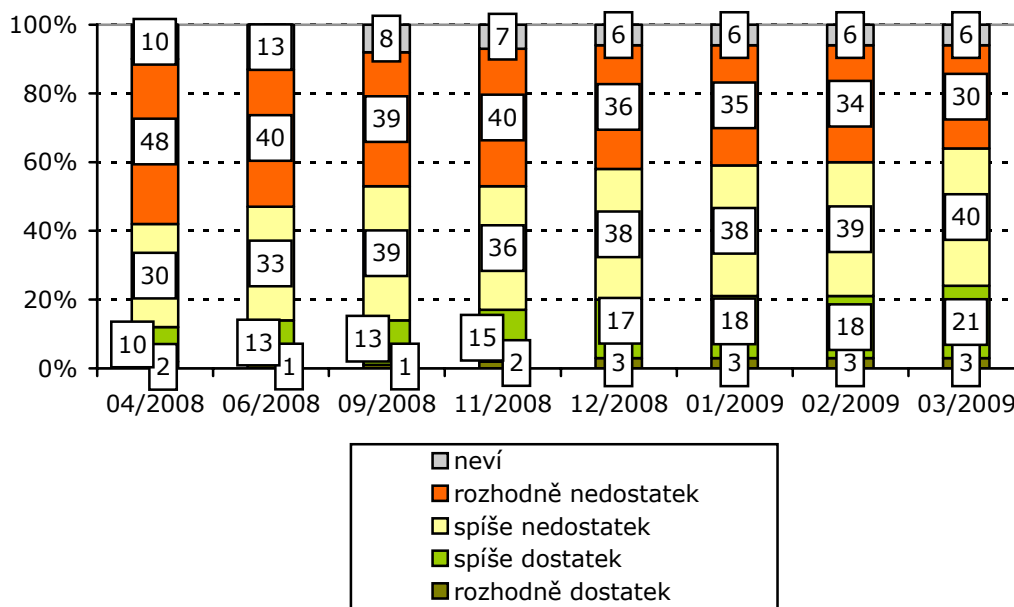
Tab. 1: Povědomí lidí o tom, co označuje pojem Lisabonská smlouva (rozdíly podle vzdělání v %)

	základní vzdělání	vyučení	střední s maturitou	vysokoškolské vzdělání
dobře ví („ví velmi dobře“ + „ví docela dobře“)	13	26	39	71
jenom matně tuší	52	55	49	27
neví vůbec	35	19	12	2

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Informovanost o Lisabonské smlouvě není velká.² Podle svých vyjádření zhruba čtvrtina (24 %) lidí má dostatek informací, dvě pětiny spíše nedostatek a necelá třetina (30 %) rozhodně nedostatek. Podíly těch, kteří pociťují dostatek či nedostatek informací jsou přitom v posledních měsících poměrně stabilní, v pocitu informovanosti o Lisabonské smlouvě tedy nedochází k významným změnám či posunům (viz graf 2).

Graf 2. Hodnocení dostatku či nedostatku informací o dění ohledně Lisabonské smlouvy

Rozdíly ve výpovědích ohledně informovanosti se projevují především podle životní úrovně respondentů a vzdělání. Lidé označující svou životní úroveň jako dobrou se cítí být subjektivně lépe informováni, než lidé hodnotící svou životní úroveň neutrálně nebo špatně (37 % dobrá životní úroveň : 16 % ani dobrá, ani špatná životní úroveň : 12 % špatná životní úroveň). Lidé s vyšším formálním vzděláním, zejména vysokoškolským, se rovněž cítí být lépe informováni (viz tabulka 2).

Tab. 2: Hodnocení dostatku či nedostatku informací o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle vzdělání v %)

	základní vzdělání	vyučení	střední s maturitou	vysokoškolské vzdělání
dostatek informací	12	19	27	50
nedostatek informací	75	74	70	48

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

Odlišné vnímání dostatku či nedostatku informací se projevuje i z hlediska toho, zda lidé vědí, co znamená pojem „Lisabonská smlouva“. Občané, kteří tento termín dobře znají, se cítí být mnohem informovanější než ti, kteří deklarují povšechnou nebo vůbec žádnou znalost (viz tabulka 3).

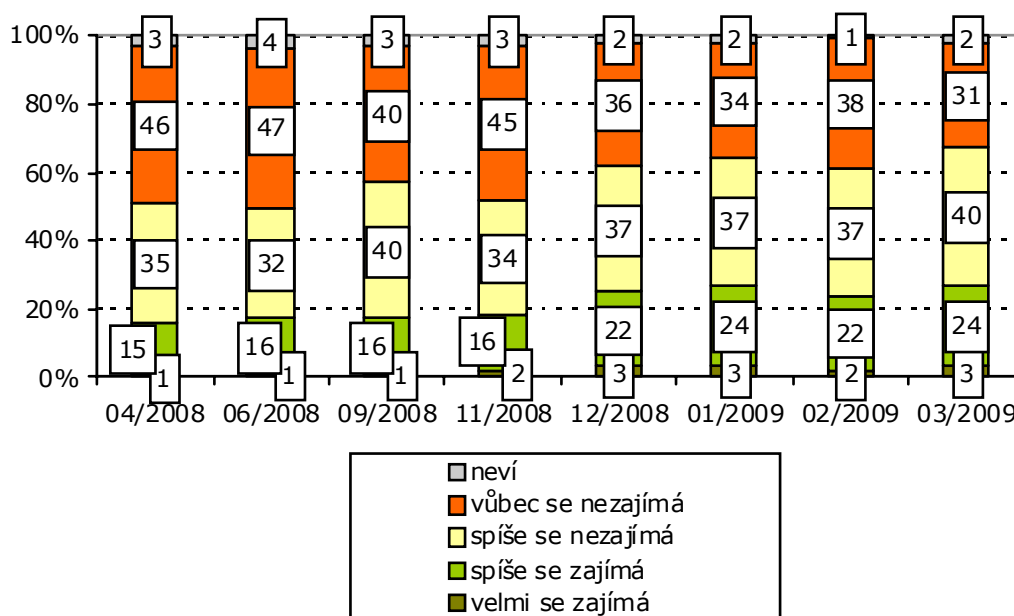
² Znění otázky: „Lisabonská smlouva má upravit fungování úřadů Evropské unie (např. Evropského parlamentu, Evropské komise), jelikož bylo do Evropské unie přijato v posledních letech mnoho nových členů. Máte o dění ohledně Lisabonské smlouvy dostatek nebo nedostatek informací?“ Varianty odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

Tab. 3: Hodnocení dostatek či nedostatku informací o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle povědomí o pojmu Lisabonská smlouva v %)

	dobře ví, co označuje pojem Lisabonská smlouva	jenom matně tuší, co označuje pojem Lisabonská smlouva	neví vůbec, co označuje pojem Lisabonská smlouva
dostatek informací	65	5	1
nedostatek informací	32	89	81

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

S poměrně nízkou znalostí pojmu Lisabonská smlouva a s nízkou mírou informovaností o dění kolem ní koresponduje i nepřilíživě vysoká míra zájmu o tuto problematiku.³ Zájem o dění ohledně smlouvy projevuje 27 % občanů, dvě pětiny deklarují mírný nezájem a přibližně třetina (31 %) se o Lisabonskou smlouvu nezajímá vůbec (viz graf 3). Od prosince 2008 se podíl zajímavých se obyvatel ustálil na zhruba čtvrtině, což je o něco více, než tomu bylo v předešlých měsících roku 2008.

Graf 3. Zájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy

Muži deklarují větší zájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy než ženy (33 % muži : 21 % ženy), podobně lidé s dobrou životní úrovní se podle svých slov mnohem více zajímají o danou problematiku než lidé hodnotící svou životní úroveň neutrálně či špatně (39 % dobrá životní úroveň : 21 % ani dobrá, ani špatná životní úroveň : 16 % špatná životní úroveň). Zásadní rozdíly se i v případě této otázky projevují u lidí s různým vzděláním. Občané s vyšším vzděláním, zejména vysokoškolským, se o Lisabonskou smlouvu zajímají v mnohem větší míře než ti s nižším vzděláním (viz tabulka 4).

³ Znění otázky: „Nakolik se Vy osobně zajímáte o dění ohledně Lisabonské smlouvy?“ Varianty odpovědí: velmi se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, vůbec se nezajímáte.

Tab. 4: Zájem/nezájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle vzdělání v %)

	základní vzdělání	vyučení	střední s maturitou	vysokoškolské vzdělání
zajímá se	12	23	30	57
nezajímá se	84	76	69	42

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

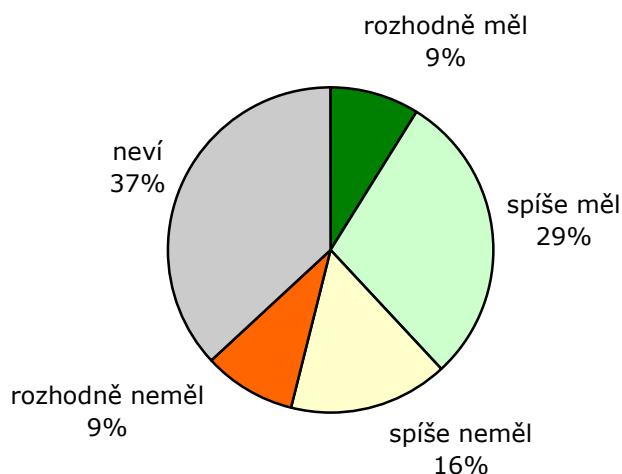
Výrazně větší zájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy projevují také ti lidé, kteří tvrdí, že dobře vědí, co tento termín znamená. Obyvatelé s nejasnou nebo vůbec žádnou představou o daném pojmu se o dění kolem smlouvy nezajímají (viz tabulka 5).

Tab. 5: Zájem/nezájem o dění ohledně Lisabonské smlouvy (rozdíly podle povědomí o pojmu Lisabonská smlouva v %)

	dobře ví, co označuje pojem Lisabonská smlouva	jenom matně tuší, co označuje pojem Lisabonská smlouva	neví vůbec, co označuje pojem Lisabonská smlouva
zajímá se	67	10	3
nezajímá se	32	90	90

Pozn.: Procenta ve sloupci. Dopočet do 100 % tvoří odpověď „nevím“.

O tom, že by senát měl schválit Lisabonskou smlouvu⁴, jsou přesvědčeny necelé dvě pětiny (38 %) občanů starších 15 let, čtvrtina si myslí opak. Značný podíl obyvatel (37 %) nemá na tuto věc utvořený názor, nevědí, zda by smlouva měla či neměla být schválena⁵ (viz graf 4). Tento poměrně vysoký podíl odpovědí „nevím“ koresponduje s relativně malou znalostí pojmu Lisabonská smlouva i s nízkým pocitem informovanosti a s nevelkým zájmem o dění kolem smlouvy. Jak je však vidět z časového srovnání (viz tab. 6), podíl lidí, kteří nevědí, zda by smlouva měla být schválena, postupně klesá.

Graf 4. Názory občanů, zda by Senát měl schválit Lisabonskou smlouvu

⁴ V lednu a únoru bylo znění otázky následující: „Myslíte si, že by parlament České republiky měl nebo neměl schválit Lisabonskou smlouvu?“ Varianty odpovědí: rozhodně měl, spíše měl, spíše neměl, rozhodně neměl.

V březnu bylo znění otázky mírně modifikováno: „Myslíte si, že by Senát parlamentu České republiky měl nebo neměl schválit Lisabonskou smlouvu?“ Varianty odpovědí: rozhodně měl, spíše měl, spíše neměl, rozhodně neměl.

⁵ Spontánní odpověď neví, nečtená možnost odpovědi.

Tab. 6: Názory občanů na schválení Lisabonské smlouvy (v %)

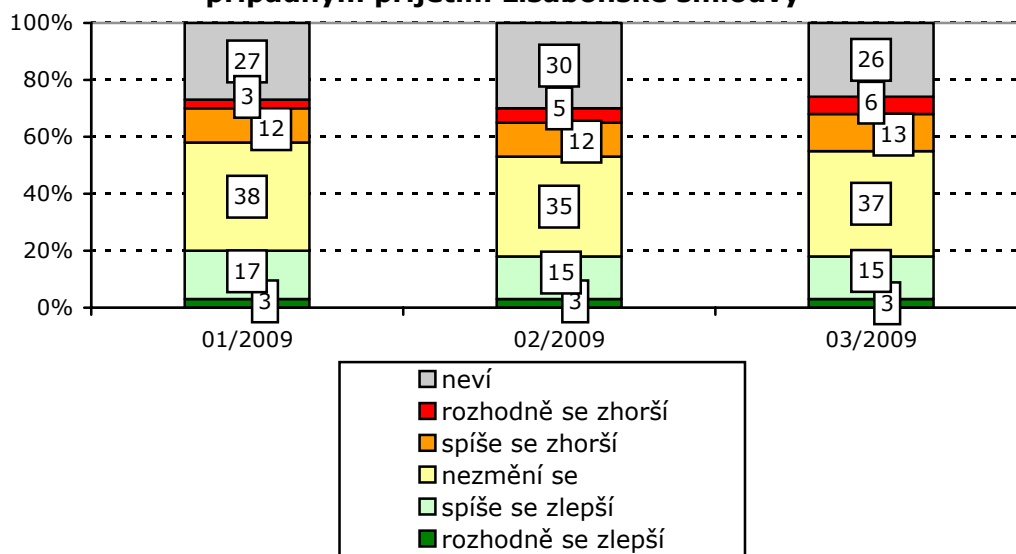
	01/2009	02/2009	03/2009
rozhodně měl	9	7	9
spíše měl	24	29	29
spíše neměl	13	14	16
rozhodně neměl	6	6	9
neví	48	44	37

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Rozdíly v názorech na to, zda by senát měl či neměl schválit Lisabonskou smlouvu, se projevují především podle vzdělání a životní úrovně obyvatel. Lidé s vyšším vzděláním (s maturitou a vysokou školou) se častěji vyjadřují pro schválení dokumentu, občané s nižším, zejména základním vzděláním, se zase ve větší míře neumí k této otázce vyjádřit. Rovněž lidé s dobrou životní úrovní si ve větším podílu myslí, že by smlouva měla být schválena, v případě obyvatel, kteří hodnotí svou životní úroveň neutrálně nebo špatně, je méně souhlasících a roste podíl těch, kteří volí odpověď „nevím“. Z hlediska stranických preferencí mají výrazněji odlišný názor na schválení smlouvy příznivci KSČM, kteří se v mnohem menší míře než sympatizanti ostatních parlamentních stran domnívají, že smlouva by měla být schválena.

Blok otázek ohledně Lisabonské smlouvy je ukončen dotazem na to, jak se podle mínění občanů změní postavení České republiky v Evropské unii případným přijetím zmíněné smlouvy⁶. Největší podíl obyvatel, téměř dvoupětinový (37 %), je přesvědčen, že se postavení naší země nezmění, podobné, zhruba pětinové podíly jsou přesvědčeny jak o zlepšení (18 %), tak o zhoršení situace (19 %) po přijetí smlouvy. Přibližně čtvrtina lidí (26 %) se neumí k následkům přijetí smlouvy pro postavení České republiky v unii vyjádřit. Uvedené názory se přitom v období od ledna 2009 do března 2009 příliš nemění (viz graf 5).

Graf 5. Názory občanů, jak se postavení ČR v EU změní případným přijetím Lisabonské smlouvy

⁶ Znění otázky: „Myslíte si, že případným přijetím Lisabonské smlouvy se postavení České republiky v rámci Evropské unielepší, zhorší, nebo se nezmění?“ Varianty odpovědí: rozhodně selepší, spíše selepší, nezmění se, spíše se zhorší, rozhodně se zhorší.

Odlišnosti v mínění u této otázky jsou patrné zejména u lidí s různým vzděláním a životní úrovní. Lidé s vyšším vzděláním, především vysokoškolsky vzdělaní, jsou ve větší míře přesvědčeni o zlepšení postavení naší republiky v rámci unie po přijetí smlouvy, případně o nezměněném stavu. Naopak lidé s nižším vzděláním se méně často domnívají, že se postavení země zlepší nebo nezmění a častěji nemají na tuto problematiku názor. Rovněž občané s dobrou životní úrovní ve větší míře očekávají po přijetí Lisabonské smlouvy zlepšení nebo nezměněný stav. U obyvatel, kteří vidí svou životní úroveň jako ani dobrou, ani špatnou nebo špatnou, roste podíl těch, kteří neumí stav po přijetí dokumentu odhadnout. Podobně jako u předešlé otázky jsou i zde skeptičtější potenciální voliči KSČM, kteří se ve větší míře domnívají, že případné přijetí smlouvy by zhoršilo postavení České republiky v unii.